

Nr 281.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens informationsstyrelse för budgetåret 1945/46; given Stockholms slott den 20 april 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Christian Günther.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 april 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler ministern för utrikes ärendena fråga om anslag till statens informationsstyrelse för budgetåret 1945/46 och anför därvid följande.

Till statens informationsstyrelse ha å riksstaten för innevarande budgetår anvisats till avlöningar 210 000 kronor samt till omkostnader 50 000 kronor. I skrivelse den 2 oktober 1944 beräknade statens informationsstyrelse medelsbehovet för budgetåret 1945/46 till 200 000 kronor för avlöningar och 45 000 kronor för omkostnader under förutsättning att styrelsens verksamhet skulle upprätthållas i den omfattning, som betingades av 1944 års riksdags beslut. I dåvarande läge ansåg sig styrelsen icke kunna uttala sig om huruvida det vore möjligt att under nästa budgetår ytterligare begränsa styrelsens verksamhet och därigenom minska kostnaderna för densamma, utan ansåg denna fråga böra upplagas till förnyad prövning vid en senare tidpunkt. Med

utgångspunkt från dessa överväganden upptogs anslagen till styrelsen i årets statsverksproposition allenast beräknade och uppfördes därvid med av styrelsen förordade belopp. I skrivelse den 9 april 1945 har nu styrelsen hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas de sålunda för styrelsens verksamhet beräknade beloppen.

Organisation.

Jämlikt beslut av 1944 års riksdag har informationsstyrelsen omorganiserats i förenklande och avvecklande riktning. Härvid ha genomförts en minskning av antalet styrelseledamöter, avveckling av styrelsens allmänna avdelning samt indragning av de pressöversikter, vilka tidigare sammanställts och utsänts av styrelsen.

Styrelsens ledning består numera, jämlikt den för styrelsen den 15 juli 1944 (nr 563) utfärdade nya instruktionen, av en ordförande, chefen för utrikesdepartementets pressbyrå, en militär ledamot samt chefen för Tidningarnas Telegrambyrå. Såsom verkställande chef och ställföreträdare för ordföranden i vad avser arbetet inom styrelsen tjänstgör en kanslichef. I organisatoriskt avseende är styrelsen uppdelad i ett gemensamt sekretariat och tre avdelningar, nämligen administrativa avdelningen, upplysningsavdelningen samt rådgivnings- och dispensavdelningen. Därtill kommer den enligt särskilt bemyndigande inrättade fristående sektionen för kulturell folkberedskap, för vars verksamhet medel anvisats under åttonde huvudtiteln. För stödjande av styrelsens förbindelser med pressen finnas fyra till styrelsen knutna pressak-kunniga.

Ärendenas huvudsakliga fördelning mellan de olika avdelningarna framgår av följande sammanställning.

Till *administrativa avdelningen* höra frågor rörande styrelsens organisation, ekonomi, lokaler, inventarier och dylikt.

Såsom *upplysningsavdelningens* viktigaste uppgift framstår alltjämt omhändertagandet av den egentliga krisinformationen, d. v. s. upplysningsverksamheten rörande folkhushållningsfrågor i syfte att hålla allmänheten underrättad om motiven till och innebörden av de statliga krisåtgärderna, ävensom sådana propagandakampanjer, som sammanhånga med krisinformationen. Till denna verksamhet anknyter sig också utgivandet av tidskriften »Från departement och nämnder». Upplysningsavdelningen omhänderhar vidare anordnandet av de s. k. informationsdagarna för pressen samt pressresor. Den ombesörjer slutligen genomgången av periodiska skrifter samt pressklippens distribution till departement, statliga verk och krisorgan.

På *rådgivnings- och dispensavdelningen* ankommer liksom hittills att handlägga ärenden angående tillämpningen av gällande förbud mot offentliggörande i tryck av vissa underrättelser om krigsmakten m. m. (kungörelsen den 12 april 1940, nr 197) och mot utförsel av flygfotografier m. m. (kungörelsen den 13 februari 1942, nr 38) samt att meddela råd och anvisningar i andra publicitetsfrågor.

I den mån styrelsens medverkan alltjämt erfordras i fråga om sådana ärenden, som tidigare handlagts av allmänna avdelningen, i främsta rummet upprätthållandet av förbindelserna med pressen med avseende å politiska frågor m. m. samt fullgörandet av styrelsens uppgifter i fråga om övervak-

ning av utländsk propaganda och därmed sammanhängande angelägenheter, avses de skola handläggas av ordföranden och kanslichefen med biträde av sekretariatet.

I skrivelsen den 9 april 1945 har informationsstyrelsen förordat, att styrelsens verksamhet bibehålles vid dess nuvarande omfattning. Styrelsen föreslår dock, att organisationen i så måtto beskäres, att den administrativa avdelningen avvecklas och dess uppgifter överflyttas på det för styrelsen gemensamma sekretariatet. Härom anföres i huvudsak följande.

Under den tid, som förflutit sedan styrelsen i oktober föregående år framlade preliminära anslagsäskanden, ha icke inträffat några händelser, som enligt styrelsens förmenande motivera en avveckling av styrelsens verksamhet eller mer omfattande inskränkning av denna inom en nära framtid. Rådgivnings- och dispensavdelningen har att handlägga ärenden angående tillämpningen av gällande förbud mot offentliggörande i tryck av vissa underättelser om krigsmakten m. m. och mot utförsel av flygfoto­grafier m. m. samt att meddela råd och anvisningar i andra publicitetsfrågor. Avdelningen har under de senaste månaderna snarast fått vidkännas en ökning av sin arbetsbörda och bör bibehållas så länge det av militära och utrikespolitiska skäl anses erforderligt. Upplysningsavdelningen, vars viktigaste uppgift är att omhänderha upplysningsverksamheten rörande folkhushållningsfrågor i syfte att hålla allmänheten underrättad om motiven till och innebörden av de statliga krisåtgärderna, ävensom sådana propagandakampanjer, som sammanhånga med krisinformationen, bör bibehållas så länge varukonsumtionen i större utsträckning är underkastad ransonering. Administrativa avdelningen däremot har i samband med omorganisationens genomförande ytterligare inskränkts och synes nu kunna sammanslås med styrelsens sekretariat. De arbetsuppgifter, som nu åvila chefen för nämnda avdelning, kunna lämpligen anförtras åt en administrativ sekreterare, varigenom avdelningschefsbefattningen kan indragas. Någon inskränkning av personalen utöver vad som hittills redan skett synes däremot icke möjlig. Så länge de två förstnämnda avdelningarna äro i verksamhet, bör därför nuvarande antal befattningshavare för administrativa sysslor bibehållas, ehuru organisatoriskt sammanförda med styrelsens sekretariat.

Anslagsbehov.

Avlöningsanslaget, vilket för innevarande budgetår är uppfört med 210 000 kronor, föreslås för nästa budgetår till 200 000 kronor. Beträffande de olika posterna inhämtas följande av handlingarna.

Arvoden och ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t utgå till informationsstyrelsens ordförande och ledamöter samt ersättaren för den militäre ledamoten ävensom till kanslichefen och avdelningscheferna. Fast arvode tillkommer ordföranden och styrelsens ledamöter, utom chefen för Tidningarnas Telegrambyrå och ersättaren för den militäre ledamoten, samt kanslichefen och avdelningscheferna. Chefen för Tidningarnas Telegrambyrå samt ersättaren för den militäre ledamoten äga rätt till dagarvode enligt 1921 års kommittékungörelse. Kostnaderna för dessa arvoden beräknas, under förutsättning av utbyte av befattningen såsom chef för den administrativa avdelningen mot en sekreterarbefattning, till i runt tal 47 000 kronor för år.

Avlöningar till övrig personal bestämmas av informationsstyrelsen inom ramen för en av Kungl. Maj:t fastställd löneplan (statsliggaren

s. 71). Antalet i april 1945 fast anställda befattningshavare av olika kategorier framgår av följande förteckning.

Antal	Befattning (lönegrupp enligt löneplanen)
3	förste sekreterare (VII)
1	sekreterare (VI)
1	registrator och räkenskapsförare (V)
4	assistenter (V)
3	granskningsbiträden (III)
2	kontorsbiträden (II)
1	expeditionsvakt (II)
6	skrivbiträden (I)
2	kontorsvakter (I)

De å förteckningen upptagna befattningshavarna i högre lönegrupp än II fördela sig på de olika avdelningarna på följande sätt:

sekretariatet och administrativa avdelningen: 1 förste sekreterare samt registratorn och räkenskapsföraren;

upplysningsavdelningen: 1 förste sekreterare, 1 sekreterare samt granskningsbiträdena;

rådgivnings- och dispensavdelningen: 1 förste sekreterare och assistenterna.

Härtill kommer avlöningar till annan personal än den fast anställda såsom extra biträden, semestervikarier och andra tillfälliga medarbetare.

För nästa budgetår beräknas kostnaderna för denna personal uppgå till i runt tal 143 000 kronor.

Under posten arvoden till sakkunniga beräknas dels författarhonorar m. fl. tillfälliga ersättningar till utomstående, dels ock arvoden till vissa särskilda sakkunniga, som tillsatts i samband med indragningen av allmänna avdelningen. Årskostnaden härför beräknas inklusive arvode till en administrativ sekreterare till i runt tal 10 000 kronor.

Medelsbehovet under nästa budgetår uppskattas sålunda till (47 000 + 143 000 + 10 000 =) 200 000 kronor. Härvid avser styrelsen att genom besparingar på andra håll motväga kostnaderna för den utökning av personalen, som blir erforderlig vid bifall till det förslag angående handläggning hos styrelsen av vissa fotograferingsfrågor, som styrelsen framlagt i underdånig skrivelse den 28 mars 1945.

Omkostnadsanslaget är i gällande riksstat uppfört med 50 000 kronor. För nästa budgetår beräknas utgifterna till 45 000 kronor. Fördelningen på olika ändamål framgår av följande sammanställning.

	Anslag 1944/45 kronor	Beräknat 1945/46 kronor	Ökning (+) Minskning (—) kronor
Reseersättningar.....	8 000	13 000	+ 5 000
Bränsle etc.....	3 000	2 000	— 1 000
Övriga expenser.....	38 000	30 000	— 8 000
Publikationstryck	21 000	20 000	— 1 000
	Säger 70 000	65 000	— 5 000
Inkomst av försålda publikationer	20 000	20 000	—
	Summa kronor 50 000	45 000	— 5 000

Beträffande den föreslagna ökningen av posten till reseersättningar anför styrelsen i huvudsak följande.

Under den gångna delen av löpande budgetår ha utgifterna under posten till reseersättningar uppgått till sammanlagt 12 700 kronor. Härav belöpa 8 200 kronor på informationsdagarna och 1 500 kronor på de två av styrelsens ledamöter, vilka äro bosatta utanför Stockholm. Av återstoden, 3 000 kronor, avse 2 500 kronor resor i samband med evakueringen av Nordfinland och flyktingströmmen från Nordnorge. Rese- och traktamentskostnaderna ha sålunda under den förflutna delen av budgetåret uppgått till c:a 1 400 kronor för månad, motsvarande en årskostnad av nära 17 000 kronor. Det till detta ändamål för innevarande budgetår beräknade beloppet, 8 000 kronor, kan därför antagas bli helt otillräckligt. I avvaktan på ytterligare erfarenheter synes höjningen kunna begränsas till 5 000 kronor och posten i omkostnadsstaten för nästa budgetår upptagas till 13 000 kronor.

Departementschefen.

Vid anmälan av förslaget om genomförande av nuvarande organisation för informationsstyrelsen framhöll jag önskvärdheten av att förbereda och underlätta den avveckling av styrelsen, som borde äga rum, när de utrikespolitiska förutsättningarna härför föreläge. I anslutning därtill förordade jag nedläggande av sådana verksamhetsgrenar, som icke längre kunde anses vara nödvändiga. Riksdagen, som anslöt sig till Kungl. Maj:ts förslag om den nya organisationen av styrelsen, framhöll att, därest det skulle visa sig möjligt att redan under löpande budgetår vidtaga ytterligare åtgärder, som syftade till styrelsens avveckling, det enligt riksdagens mening vore önskvärt att så skedde.

Den utrikes- och militärpolitiska situationen har sedan dessa uttalanden gjordes icke undergått sådan förändring, som motiverar en ändrad uppfattning om informationsstyrelsens behövlighet i nuvarande läge. Icke heller de ökade insikter, som numera vunnits beträffande vårt försörjningsläge under den närmaste framtiden, giva stöd för en annan ståndpunkt. Försiktigheten synes bjuda att man jämväl under viss tid framåt räknar med behov av en organisation av informationsstyrelsens art, i synnerhet som den senaste tidens utrikespolitiska händelser ha medfört en ökning av arbetsbördan för rådgivnings- och dispensavdelningen. Huru länge detta behov kommer att föreligga synes oklart och blir huvudsakligen beroende av den allmänna politiska utvecklingen i Europa.

Med hänsyn till dessa överväganden förordar jag, att för nästa budgetår äskas anslag för bedrivande i nuvarande omfattning av informationsstyrelsens verksamhet. Det framstår som angeläget att informationsstyrelsens organisation icke bibehålles vid en större omfattning än som är oundgängligen erforderlig. Jag ansluter mig därför till styrelsens förslag att den administrativa avdelningen nu slopas och dess arbetsuppgifter övertagas av det gemensamma sekretariatet. Därest under nästa budgetår ändrade förhållanden in-

träda, torde Kungl. Maj:t äga besluta, att styrelsen helt eller delvis skall avvecklas. Jag förutsätter därutöver, att det skall åligga styrelsen att vidtaga de ytterligare inskränkningar, som må finnas möjliga utan eftersättande av de styrelsen anförtrodda arbetsuppgifterna.

Vad beträffar medelsbehovet under nästa budgetår räknar styrelsen med att verksamheten skall kunna upprätthållas i oförändrad omfattning till en kostnad, som med 10 000 kronor på avlöningsanslaget och 5 000 kronor på omkostnadsanslaget understiger de för innevarande budgetår anvisade beloppen. Mot styrelsens beräkningar, som innefatta en viss marginal för en föreslagen centralisering till styrelsen av granskningen av visst fotografiskt material, har jag intet att erinra utan föreslår, att anslag för nästa budgetår anvisas med de av styrelsen äskade beloppen eller 200 000 kronor till avlöningar och 45 000 kronor till omkostnader.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens informationsstyrelse* under tredje huvudtiteln för budgetåret 1945/46 anvisa följande *förslagsanslag*, nämligen

<i>dels till Avlöningar</i>	kronor 200 000;
<i>dels ock till Omkostnader</i>	kronor 45 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erland v. Plomgren.